Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk
Teknik Sekreter: Zihni ILDIZ
İdarehanesi: Nuruosmaniye Caddesi No. 54 — İstanbul
Tel: 23300

1 MART 1952 Cumartesi
Sayı: 25

# İşçi Hakkı

YUKSEK HAKEM KURULU KARARLARI
Tanınmış İşçi Tarihçisi Lûtfü Erişçinin bu makalesi gelecek sayımızda.

Şimdilik her ayın 1 inde ve 15 inde çıkar — Başyazarı: Kemal SULKER — Yıl: 1 — Fiatı 10 Kuruş

# Dünyanın en az ücret alan işçisinin Türk işçisi olduğunu esefle bildirmek zorundayız!..

## Hayat pahalılığı artar ve zamlar devam ederken ücretler asla dondurulamaz

### Asgarî ücret yönet meliği işçileri oyalamak için mi yapıldı?

**Kemal SULKER**

Büyük Millet Meclisinde Büçe müzakereleri yapılırken Millet Partisi sözcüsü Abdurrahman Boyacıgiller, tenkidlerini bildirmiş ve işçi ücretlerine temas ederek şunları söylemişti:

«Bir dereceye kadar, her memleketin yaşama standardı, o memleketin ekonomik ve sosyal şartlarının neticesidir. Amerika, Fransa, Ingiltere ve bize benziyen ekonomik ve sosyal karakterde olan memleketlerde işçi yevmiyeleri hayatın değişen şartlarına ve fiat artışlarına göre ayarlandığı halde bizde bu husus bugünedeğin ayarlanmamıştır. Her sahada âyarlamalar, zamlar yapıldığı halde.

Dünyada en az ücret alan işçi sınıfı Türkiyede yaşamaktadır. Ciddî çalışmalara tevessül edilmiş, sistemli ve programlı bir ekonomik kalkınmaya tevessül edilmiş, iki yıl içinde rasyonel bir devlet idaresinin tesisine başlanmış olsaydı, işçi sınıfı olduğu kadar memur sınıfı da sıkıntıdan kurtarılmış olurdu.»

Bu sözlerdeki hakikat hepimizi düşündürecek kadar acıdır. Işçi sınıfının tarih boyunca nasıl ihmal edildiğini bugünkü geri durumumuz kâfi belâgatle ifade etmektedir. Fakat gönül isterdi ki işçi sınıfına ve halk kütlelerine çeşidli vaadlerle iktidara gelen bir partinin hükûmeti iş başında kaldığı iki yıl içinde, kendisini destekleyen kütleleri maddî ve mânevi sıkıntılardan kurtaracak kararlar alsın. Fakat ne acı hakikattir ki, dünynın en az ücret alan işçisinin Türk işçisi olduğunu esefle bildirirken, hükûmetin işçi ücretleri ile ciddî surette meşgul olmadığını da üzülerek söylemek zorundayız. Kabul etmek gerekir ki hayat pahalılığı artar ve zamlar devam ederken işçi ücretleri asla dondurulamaz ve işçilerin ücretleri bugünkü seviyesinde bırakılamaz. Zira bu hal, memleketin istihsal yaratıcı kuvvetlerini mahveder.

Fransada kabineleri iş başında bırakmıyan en mühim âmilin ücretler meselesi olduğunu bilmiyor değiliz. Nihayet 25 Mart günü öğleden sonra Fransız parlamentosunda başlayan ve ertesi gün sabah saat 30 a kadar süren müzakerelerla ücretler artık hayat pahalılığının yüzde 5 nisbetinde arttığı kabul edilmiş ve işçi ücretleri ile memur maaşlarının aynı nisbette

(Devamı 3 üncü sahifede)

## Değirmisaz ve Tunçbilek kömür işçileri sendikacılarını Etibank Genel Müdürlüğü nasıl aldattı?

### Işçilerin taleplerini önce kabul ettiler, sonra da yerine getirmek lüzumunu nedense hissetmediler

Değirmisaz, (Ozel) — Iki ay kadar evvel işçi dertlerini yerinde halletmek üzere Değirmisaz ve Tunçbilek Sendikaları müştereken Ankaraya beş kişilik bir hey'et gönderdiklerini yazmıştık.

Ankaraya giden hey'et, Işletmeler Bakanlığını ziyaretinde çocuk primlerinin on liraya çıkarılmasını ve kirada oturup da evlerinde elektrik olmayan işçilerin evlerine elektrik verilmesini istiyor. O zaman Işletmeler Bakanı bulunan Hakkı Gedik de bu dileklerin halledilmesi için, yine o tarihte Etibank Genel Müdür muavini olan Omer Hulusî Barutoğluna telefon ediyor ve heyeti de Müdür muavinliği makamına gönderiyor. Müdür mu-

(Devamı 3 ücü Sayfada)

## Türk San'atkârları aç kalırken, yabancılara iş sahası açılamaz!

«Hafif Batı Musiki Mensupları Sendikası» Perşembe günü saat 14 de olağanüstü bir kongre yapmıştır. Toplantı sebepleri hakkında Sendika Başkanı Behçet Olmeztürk şunları söylemiştir:

«— Sendikamız, Çalışma Bakanlığı tarafından resmen tanındıktan sonra bir hayli zaman geçti. Fakat Yönetim Kurulu üyeleri hiç bir toplantıya gelmedi ve dolayısiyle Sendikamız hiç bir faaliyet göstremedi.

(Devamı 3 üncü sayfada)

## İzmitte bir İşçi Sendikası kuruluyor.

İzmit (Özel) — Sellüloz Sanayii Müessesesi Kalifiye İşçileri, yeni bir sendika kurmağa karar vermişlerdir. Yeni Sendikanın adı «Teknik İsçi Sendikası» olacaktır.

### KONFEDERASYON

#### Kurucu Heyeti Bursada Ilk Toplantısını Yapacak

Işçi Sendikaları federasyonları ile Sendikalar Birlikleri müştereken bir Konfederasyon kurmağa karar vermiştir. Konfederasyon tüzüğü hazırlandıkta nsonra Bursada ilk müteşebbis heyet toplantısı yapılacaktır. Toplantıda bir karara varılabilirse Eylûl ayında Izmirde ilk Genel Kurul toplantısı yapılacaktır. Federasyonu olan Sendikalar, Işçi Sendikaları Birliklerince Konfederasyonda temsil edilmiyecektir.

## İşverenler Sendikasının başvurduğu uzlaşma çareleri

### Ucretlere zam yapılmasını önlemek için teftiş kuruluna müracaat yapıldı

Işverenler Sendikası Idare Heyeti, Çalışma Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığına yeni bir müracaatta bulunmuştur. Bu müracaatta, Işverenler Sendikası ile Tekstil ve Orme Sanayii Işçileri Sendikası arasında yeni bir anlaşma yapılması istendiği belirtilmekte ve Taftiş Kurulunun tavassutu ile beş maddelik bir teklifte bulunulmaktadır. Bu maddelerde sırasile, işçilerin son zamdan sonra yeni bir zam istiyebilmesi için, hayat

(Devamı 3 üncü sayfada)

## Değirmisazda

### Işçi Ucretleri Düşüktür

Değirmisaz, (Ozel) — Sendikamızın umumi bir zam talebinde bulunduğunu geçenlerde yazmıştık. Fakat; teessürle bildirelim ki, Sendikamızın; bütün işçilerimizin, istek ve arzularına uyarak, bugünkü durumlarile bilûmum işçilerimizin geçim vaziyetlerinin feci denecek kadar kötü olduğuna tercüman olan bu çok haklı, umumi zam isteğini işletme reddetmiştir.

Sendikamız Idare Kurulu vaziyeti tekrar inceledikten sonra umumi iş ihtilâfı çıkarmak üzere durumu Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirmiştir. Bilhassa, muhitimizdeki hayat pahalılığının son derece yüksek oluşu ve diğer taraftan mıntakamızdaki asgari yevmiyenin 170 ve vasati yevmiyenin 250 kuruş oluşundan dolayıdır ki, Hakem Kurulunun işçiler lehine karar vereceği ümidi Sendikamız muhitinde son derece kuvvetlidir. (Y. Ç.)

## Almanyadan idhal edilecek 9 milyon dolarlık kumaş

### işçiler bundan memnun olmadılar

Ankara, (Ozel) — Türkiye ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında yapılan ve yıl başından itibaren yürürlüğe girmiş bulunan ticaret anlaşması gereğince Almanyadan bol miktarda pamuklu mensucat ithal edilecektir.

Pamuklu mensucat için 9 milyon dolarlık bir kontenjan ayrılmıştır.

IŞÇI HAKKI: Bu haberin işçilerimiz arasında memnunluk uyandırmadığı muhakkaktır.

### ANKARADA SEBZE ve MEYVA IŞÇILERI SENDIKA KURDU

Ankara, (Ozel) — Şehrimizde (Sebze ve Meyva Işçileri Sendikası) adında yeni bir sendika teşekkül etmiştir. Bu suretle Ankaradaki sendikaların adedi 15'i bulmuştur.

## Yüzde seksen zam istiyen işçiler

Mihail Çikvaşvili Mensucat Fabrikası işçileri ücretlerine Yüzde 80 zam istemişti. Yüksek Hakem Kurulu ise 266 kuruşa kadar olan ücretlere yüzde 200 ve 319 kuruşa kadar olan ücretlerin de 320 kuruşa çıkarılmasını kararlaştırmıştır. Zamlar 1 Ocaktan itibaren yürürlüğe girmiştir.

DARILMACA YOK

## Kantarı topu ve kantarı da...

Dolar, sterlini köşe bucak sıkıştırıp duruyor. Nerdeyse nakavt edecek. İngiltere enflâsyonla burun buruna. Fransa da iflâsın kenarında imiş. Nedenmiş biliyor musunuz? Son bir yılda fiatlar yüzde 39 artmış, ücretler de yüzde 43. Şimde fiatları ücretlerin seviyesine yükselteceklermiş.

Bir iktısatçı diyor ki: Anlaşılan kantarın topunu kaçırdılar.

Kolayı var. Bizden örnek alsınlar. Kantarın topu ile birlikte kantarı da kaçıriversinler. Fiatlar yüzde 400 artsın ücretler kazık kaksın.

ŞİMŞEK

## BASIN TEKNISYENLERI SENDIKASI KONGRESİ

### Bugün yapılacak kongrede durum aydınlanacak ve karara varılacak

Basın Teknisyenleri Sendikası Sendikalar Birliğinden ayrılma hususunda karar vermek için bugün saat 15 de bir kongre yapacaktır. Kongrenin çok hararetli geçeceği, bu arada Şeref Hivel'in durumunun da görüşüleceği anlaşılmaktadır. Şeref Hivel Sendikalar Birliği başkan vekillerinden ve Basın Teknisiyenleri Sendikası Yönetim Kurulu üyelerindendir. Hivel, Sendikası Birlikle hukukan ilgisini kesince ve Birliği siyasete âlet olmakla itham edince Sendikasının

(Başlarafı 3 üncü sayfada)

BİZE GÖRE:

# Havza-i Fahmiye

Yazan: Münib KOÇOĞLU

Türkiye işçi sınıfının teşkilât başarıları konfederasyonla tamamlanmak üzeredir. Teşkilâtlanma propagandaları yanında yeni ve asıl olan «dâvaların ciddiyetle ele alınması» safhası başlamış bulunuyor.

Kiminde nakliyeciler, kiminde madenciler, kiminde tahmil tahliyeciler, kiminde ağır sanayi işçilerinin ehemmiyetini kabul ettirdikleri memleketler yanında Türkiyenin tekstilcileri de sıraya girmişlerdir. Sürprizleri hesaba katmazsak günün favorisi Tekstilcilerdir. Bugüne kadar başta ve hararetle yürüyen Tekstil işçilerinin bundan sonra da işçi sınıfının rehberliğinde hayırlı başarılar göstermelerini temenni ederiz.

Bizim bir «Ereğli» miz vardır; adına «Havza» derler. On sekiz bin toprak altı işçisile madenciliğimizin başında ve önünde bulunmaktadır. Sendikaları var, kısa zamanda üç yüz binden fazla paraları var, bir gazeteleri var, galiba hatırı sayılır parti mücadeleleri de var. Var amma; devlet işletmesi olduğu için ücret mücadeleleri yumuşak ve zayıftır. Kalifiye işçilik bu mevzuun en ehemmiyetli yeri olduğu halde hâlâ «Havza-i Fahmiye» dir.

Bakın sendikanın gazetesine: İşletmeden ricamız şudur ki.. diye başlıyor. Madene inecek ameleye sabahleyin bir çorba veriliyor, koltuklarına da birer ekmek sıkıştırılıyor. Madene inen işçiler tam sekiz saat soluksuz, kırk metre derinlikte ve yalnız bu kuru somunla kifafı-nefs etmektedirler.

Dahası var: Su tesisatı ve tertibatı bulunmadığından binlerce amele maden içinden duvarlardan sızan suları, içme suyu olarak kullanıyorlar!

İlgili makamatın ve işletmenin ne cevap verdiğini bilmiyorum amma! sekiz saat bir tek somunla! hem de kazma sallıyarak, terler dökerek çalıştırılan insana «amele demezler, bunun adı «pranga» dır. Ve kırk metre derinlikte kömürlerden sızan suya yanık dudaklarını yapıştıran binlerle terli Anadolu delikanlısının günahına girenlere de herhalde «vatansever» demezler. Ne mi derler? Dudağınızın ucuna gelen..

Federasyonlar, konfederasyonlara selâm! Peki Havza işçileri ne olacak?

## Radyolardan şikâyet

Herkes Radyo yayınlarından ve programlardan şikâyetçi. Biz ise iki şeyden dertliyiz: 947 denberi bir türlü getirilemiyen halk tipi radyolardan ve kilovatı 29 kuruş olan elektrikten.

# İŞÇİ SENDİKALARININ BELLİ BAŞLI GAYELERİ VE BAZI MÜTALEALAR

YAZAN: Kemal KARPAT

VII. SENDİKA GAYELERİ

Şimdiye kadar verdiğimiz malûmat Sendikanın ne olduğunu ve mevzuumuzun hangi nevi sendika etrafında döneceğini göstermiş bulunmaktadır. Bu bahiste sendikanın gayelerini daha müşahhas bir tarzda izah etmeye çalışacağız. Sosyalist mektebin tesiri altında hareket eden ihtilâlci sendikanın ücretli ve patron farkını kaldırmak istemesi bugün mevzubahis edilmiyor. Bu iddialar sendika sahasını terkedip siyaset sahasına geçmiş bulunmaktadır. Bizim mevzuubahis edeceğimiz sendika gayeleri umumiyetle her iş nizamı tarafından nazara alınan sosyal sahadaki meselelerdir.

Emekçi kütlelerinin en büyük dertlerinden biri iş bulmak meselesi olmuştur. Başlı başına bir tarihi olan iş bulma, bidayette bir kaç şahsın eline inhisar etmişti. Bunlar işverenle işçi arasında mutavassıt rolünde olup yaptıkları iş dolayısiyle her iki taraftan ücret almakla kalmıyor, aynı zamanda işçinin gündelik ücretinden de muayyen bir payı kendilerine ayırıyordu. İş bulma meselelerini sendika faaliyeti dahiline ithal etmek en başta gelen taleplerden biri oldu. Hakkı elde ettikten sonra daha ileri giden sendikalar işverenlerle de bir anlaşma yapmağa bakarak ancak sendikaların tavsiye ettiği şahıslara iş vermeyi temin yollarını aradılar. Bazı memleketlerde iş bulma gayesile müesseseler meydana getirilmiştir. Sendikalar bu müesseselerin lâğvını ve yahut da sendika federasyonu kadrosuna dahil edilmesini istediler ve buna muvaffak da oldular. Memleketimizde bilhassa ziraat sahasında tesadüf edilen, alabildiğine zenginleyen takım kılavuzları (elçiler) bulunduğu hatırlanacak olursa, sendikaların bu sahadaki faaliyetinin vereceği müsmir neticeleri kolayca anlaşılır. (1)

Buhran zamanlarında işsiz kalan emekçilere lâzım gelen yardımı yapmak ve maişetlerini temin etmek sendikaların birinci derecede gayeleri haline gelmiştir.

Muhtelif Avrupa memleketlerinde halkın çokluğu ve iş kapasitesinin mahdut olması hasebile iş şartları geniş olan memleketlere doğru bir muhaceret vardır. Gidecek olanlardan yerli hükümetler ağır vergiler almak yolunu tuttular.

Gidecek olanlara yardım etmekle geride kalanların iş bulmasını kolaylaştırmasını düşünen sendikalar muhacir işçilere lâzım gelen yardımı yaparak seyahatlerini kolaylaştırıyorlardı. Muhacereti tahdit eden hükümler aleyhine mücadeleye girişen sendikalar kanunlarda değişiklikler yapılmasını temin ettiler. Muhaceret meselesi her memlekette aynı manzarayı arzetmiyordu. İtalyan işçilerinin hakikî bir işsizlik sebebile muhaceret etmek istemeleri yanında Alman işçilerinin kolonilere gitmeleri, orada Alman tesirinin çoğaltmasını istihdaf ediyordu.

Sendikanın gayeleri arasında işçiyi korumağa matuf tedbirler de birinci derecede yer alır. Bir çalışma yerinde işin nev'ine göre muhtelif tehlikeler olabilir. Tehlikeleri önlemek veya işin mahiyetinden çıkacak mesleki hastalıklara karşı korunma çarelerini aramak ve fiilen tatbik ettirmek sendikaların büyük mikyasta tahakkuk ettirdikleri bir keyfiyettir. Her işin kendine mahsus rizikoları mevcuttur. Bir kazanın patlaması veya grizonun infilâkı kazalar meydana getirerek bunun neticesinde ölenler yahut muvakkat veya daimî iş görmezlik haline gelenler vardır. Kadın işçilerin analık halleri nazara alınırsa bu durumda olanların çalışamıyacakları kolayca anlaşılır. İşte bu gibi hallerde muhtaç olanlara lâzım gelen yardımı yapmak gayesile sendikalar bir nevi sigorta müesseseleri rolündedirler.

Otedenberi mühim işçi davalarından biri de ücreti aynı seviyede tutarak çalışma müddetini azaltmak olmuştur. Asırlarca devam eden bu mücadele sonunda iş saatleri azalmış ve bugün beynelmilel sahada 8 saatlik iş ortalama çalışma müddeti olarak kabul edilmiştir. Bu saatın üstünde çalışanlara muayyen nisbetler dahilinde zamlı ücret ödenmesi kabul ettirilmiştir. Bundan sonra «İngiliz Haftası» nın her yerde şâmil olmasına çalışılmış ve tatbikine muvaffak olunmuştur.

Bugün mevzuubahis olan ve henüz her yerde tahakkuk etmeyen diğer bir sendika amacı, ücretli tatilin temindir. İşçi aldığı ücretle ancak bir gün geçindiği için hiç bir zaman tatil yapamamaktadır. Onun için senenin muayyen devrelerinde işçinin tatilden istifade etmesi ve fakat çalışmadığı günler ücretini de almakta devam etmesi temin olunmuştur.

İşçi ana davalarından biri ve sen dikanın daimî gayesi diyeceğimiz bir husus ücret meselesidir. Ücretin düşürülmesine mukavemet etmek veya ücretlerin arttırılması için mücadele etmek sendikanın klâsik bir dâvasıdır. ve her yerde bu gaye ön plândadır.

Ücret hakkında ortaya atılan iddiları ve teorileri bir tarafa bırakırsak bugün hâkim olan telâkki, işçinin ücreti emeğinin mukabili değil de istihsal ettiği metâın pek az bir mukabili olduğudur. Otedenberi işçiler daima bu hususu nazara alarak istihsalin reel kıymetine mukabil reel bir ücret talep etmek yolunu tutmuştur.

Fakat sendikanın bir de hazırlayıcı gayesi vardır. Sendikalar yalnız birer müdafaa ve yardım vasıtası halinde kalmıyarak işçi sınıfının mesleğine daha ehil bir sekilde yetişmesini de kendine ana gaye edinmiştir.

Mesleğe dair kurslar açmak ve burada müstakbel işçiyi vasıflı olarak yetiştirmek sendikaların gayelerinden biridir. Gittikçe vasıflı işçiye ihtiyacı artan modern endüstrinin taleplerini karşılamak sendikaya düşen bir iştir. Sendika mekteplerinde bir memleket endüstrisine hayat ve kuvvet veren şuur ve meslek bağlılığı bina edilmektedir. Bir memleket hayatında ilk mektep ne ise sendika hayatında da o yeri meslek ve kültür kursları işgal eder.

Sendikaların gayeleri bunlardan ibaret değildir. Sendika memleketin parlâmanter hayatına karışmak ve orada, temsil ettiği âzanın sınıf bakımından sesini duyurmak istemiştir. Hattâ bazı yerlerde bu sahada da doktrin ifratına gidip siyasî parlâmento yerine meslekî parlâmentoyu ikame etmek istiyenler olmuştur. Buna itiraz eden müellifler olmuştur.

Sendikaların ideal olarak yaşattıkları bir gaye; çalıştıkları müesseselere sahip olmak ve ücretli olmaktan kurtulmaktır.

Mesele ilk nazarda çok ileri bir talep gibi görülürse de bunu tabii karşılamamız lâzımdır. İnsanın bugünkü şartların doğurduğu tabii bir meyli kimseye tâbi olmamak ve muayyen bir emlâki bulunmaktır. İşçi çalıştığı fabrikada bir payının bulunmasını ister ve onun için de günümüzde bazı müesseseler muhtelif şekillerde işçiye ücret vermekten istinkâf ederek onları doğrudan doğruya ortak olarak çalıştırmağı tercih ederler. İşçinin istihsale iştiraki ve istihsale göre kendisine ücret verilmesi müessesenin —tâbir caiz ise— idealini teşkil eder.

(1) Prof. Reşat Nalbantoğlu Is. g. Konferans.

## Paşabahçe Şişe, Cam işçileri yeni mümessil seçimi

Paşabahçe Şişe, Cam Fabrikası işçiiler, bazı İşçi Mümessillerinden memnun değildirler ve işçi Mümessillerinin değiştirilmesini sağlamak maksadiyle aralarında imza toplamışlardır. 300 İşçinin imzaladığı dilekçede, fabrikada yeniden Mümessil İşçi Seçimi yapılması istenmiştir.

İşçiler 2 Şubatta dilekçelerini Bölge Çalışma Müdürlüğüne vermişler, seçim günü istemişlerdir. Bugünlerde gerekli formalite tamamlanacak ve yeni mümessil seçimi yapılacaktır.

## Baylar ayağa kalkınız!

Birleşik Amerikanın bir eyaletinde mahallî Parlâmento kırk milyon liralık yeni bir vergiyi kabul ediyor. Bir delege de bu vergi münasebetile mükelleflerin şerefine bir dakika ihtiram duruşu teklif ediyor ve kabul ediliyor.

Bu tarz müteamil hale gelirse; bizim Şehir Meclisinde bütün sıraları, iskemle ve koltukları tamamile kaldırmak lâzım gelecek ve bütün celseler ayakta yapılacak ve Polatkan'ın iki buçuk saatlik bütçe nutku tamamiyle ayakta dinlenecek.

—o—

## birlik astbaşkanı Şeref Hivel'den Mehmet dizmana mektup

Bu dikkate değer mektubu yazı geç gönderildiği için gelecek sayıda neşredeceğiz. Fikre fikirle, yazıya yazı ile cevap verilmesini tabiî bulduğumuz için bu mektupları neşri vazife telâkki ediyoruz.

—o—

## P.T.T. İşçileri de % 20 Zam aldılar

P. T. .T Fabrikası işçileri ücretlerine zam istemişlerdi. Yüksek Hakem Kurulu, bu fabrika işçilerine yüzde 20 zam yapılmasına ve 1 Ocaktan itibaren yürürlüğe girmiş sayılmasına karar vermiştir.

—o—

## Bir İşçi Cereyana Kapılarak Canverdi

Turgutlu (Özel) — Belediyeye beton elektrik direği yapan müteahhidin yanında çalışan genç işçilerden İsmail Ankaralı cereyan kaçmaşından ölmüştür.

—o—

## Soma maden işçileri ve giyim meseleleri

Soma (Özel) — Garp Linyitleri İşçileri uzun zamandan beri giyim tevzi işlerinden şikâyetçi idiler. Tunçbilek bölgesine naklen müdür tayin edilen Nâzım Tuğrul bu şikâyetleri önleyici tedbirleri almıştır. İşçiler memnunluklarını bildirmektedirler.

(Ç.Ç.)

# İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkında kanun

No. 5837

Tarih: 9.8.1951 Res. Gaz. 15 Ağustos 1951

Madde 1 — İş Kanununun uygulanmakta olduğu iş yerlerinde haftanın tatilinden evvelki günlerinde devamlı olarak çalışmış olan işçilere çalışılmıyan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın yarım gündelik ücret ödenir.

Madde 2 — Birinci maddedeki ücretli hafta tatiline hak kazanmak için iş müddetleriyle alâkalı nizamnamelerde kabul edilen günlük iş müddetlerine uygun olarak haftanın altı gününde muntazaman çalışmış olmak şarttır.

Şu kadar ki:

a) Çalışmadığı halde kanunen iş müddetinden sayılan zamanlarla günlük ücret ödenen veya ödenmiyen kanunî tatil günleri; evlenme halinde üç güne kadar, ana veya babanın karı veya kocanın, kardeş veya çocukların ölümü halinde iki güne kadar verilmiş izin müddetleriyle işveren tarafından verilen diğer izinler fiilen çalışılmış günler gibi hesaba katılır.

b) Mücbir ve iktisadî bir sebep olmadan iş yerindeki çalışmanın bir veya bir kaç gününde işveren tarafından tatil edilmesi halinde haftanın çalışılmıyan bu günleri ücretli hafta tatiline hak kazanmak için çalışılması gereken altı günün hesaplanmasında nazara alınır.

c) Bir iş yerine işin bir haftadan fazla bir müddetle tatil edilmesini gerektiren mücbir sebepler hâdis olduğu takdirde İş Kanununun 15 inci maddesinin III No. lı bendi mucibince mücbir sebeplerden ötürü çalışılmıyan günler için işçilere ödenen yarım ücret hafta tatili günü için dahi ödenir.

Madde 3 — İş Kanununa tâbi olan iş yerlerinde çalışan işçilere 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel tatiller kanunu ile bu kanuna ek 3466 sayılı kanunda yazılı bulunan genel tatil günlerinde çalışmadıkları takdirde bir iş karşılığı olmaksızın o güne ait ücretleri yarım olarak, tatil yapmıyarak çalıştıkları takdirde ise çalıştıkları bugünlere ait ücretleri yüzde 50 fazlasile ödenir.

Madde 4 — Devletin idare ve mürakabesi altında bulunan veya Devlet nam ve hesabına işleyip de Milli Savunma ile alâkadar olan müesseselerde Hafta Tatili Kanununun 7 nci maddesine göre, yılda 15 hafta müddetle hafta tatilinden istisna edilen işçiler de çalıştıkları hafta tatili günü için yüzde 50 nisbetinde fazla ücret alırlar.

Madde 5 — Hafta tatili kanununun 4, 5 ve 6 ncı maddeleri gereğince hafta tatili günü çalışan işçilere de hafta arasında verilecek tatil günü için yarım gündelik ücretleri bir iş karşılığı olmaksızın ödenir.

Madde 6 — İş kazaları ile Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunları hükümlerine göre, İşçi Sigortaları Kurumunca ödenek verilmekte olan sigortalı işçilere, iş görmezlik süresine dahil olan hafta tatili günlerine ait ödenekleri aynı ölçülere göre Kurum tarafından verilir..

Madde 7 — Saat veya parça başına veya götürü olarak çalışan işlerde hafta tatili günü için ödenecek ücret, o haftanın altı gününe tekabül edecek ücret yekûnunun on ikide biridir. Hafta, on beş gün veya ay hesabile ücret alarak çalışan işçilere hafta tatilleri için ödenecek ücret beher çalışma gününe tekabül eden ücretin yarısıdır.

Madde 8 — Ayılk ücret alan işçilere hafta tatili günü çalıştıkları takdirde tatil günlerine ait ücretleri ayrıca verilir.

Madde 9 — Fazla mesai karşılığı olarak alınan ücretler ve primler işyerinin asli işçisi olarak normal çalışma saatleri dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işlerden dolayı aldıkları ücretler hafta tatili için verilen ücretlerin hesabında nazara alınmaz.

Madde 10 — 394 sayılı Hafta Tatili Kanununun 3 üncü maddesiyle adı geçen kanunun şümul sahası dışında bırakılmış olan işlerde çalışanlara bu kanun uygulanmaz.

Madde 11 — İş mukavelelerine bu kanuna aykırı olarak konulacak hükümler bâtıldır.

Madde 12 — Bu kanunla işçilere bir hak olarak tanınan hafta tatili ve genel tatil günleri ücretini tamamen veya kısmen ödememek gayesile işçilere ödenmekte olan ücretler üzerinde bir indirme yapılamaz.

Bu kanunun hiç bir hükmü, işçilere hafta tatili ve genel tatillerde ücret verilmesi hakkında daha elverişli hak ve menfaatler sağlıyan kanun, mukavele, teamül veya âdetlerden doğan müktesep haklara halel gelmez.

Madde 13 — Bu kanun hükümlerine uygun olarak işçilerine hafta tatili ve genel tatil günleri ücretini vaktinde ödemiyen veya ödememek maksadı ile ücretlerde indirme yapan işveren veya işveren vekilleri ödemedikleri hafta tatili ve genel tatil günleri ücretleri yekûnunun iki misli miktarında ağır para cezasına çarptırılır. Bu maddenin tatbiki ile ilgili dâvalara sulh mahkemelerince bakılır.

Madde 14 — Bu kanun 1 Mart 952 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 15 — Bu kanun hükümlerini Bakanlarkurulu yürütür

# Bizde ve Başka Memleketlerde ücretli tatil günlerinin durumu ve ödenen ücretler

## Milletlerarası Çalışma Bürosu misyonu tarafından 949 yılında Hükûmete sunulan rapordan bazı parçalar

**Bugünden (1 Mart 952) itibaren «İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi» hakkındaki 5837 sayılı kanun yürürlüğe girmektedir.**

**Bu kanuna göre: Iş Kanununun uygulanmakta olduğu iş yerlerinde haftanın tatilinden evvelki günlerinde devamlı olarak çalışmış olan işçilere çalıştırılmayan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın yarım gündelik ödenecektir. Ayrıca iş kanununa tâbi olan iş yerlerinde çalışan işçilere 2739 sayılı ulusal bayram ve genel tatiller kanunu ile bu kanuna ek 3466 sayılı kanunda yazılı bulunan genel tatil günlerinde (30 Ağustosta, 22 Nisan öğleden sonra ve 23 Nisanda, 1 Mayısta, Kurban Bayramında «dört gün», 31 Aralık öğleden sonra ve 1 Ocakta ve 19 Mayısta) çalışmadıkları takdirde bir iş karşılığı olmaksızın o güne ait ücretleri yarım olarak, tatil yapmıyarak çalıştıkları takdirde ise çalıştıkları bu günlere ait ücretleri yüzde 50 fazlasile ödenecektir.**

**(Kanunun tam metni diğer sütunlarımızdadır.)**

⁂

**Bu münasebetle milletlerarası çalışma bürosu misyonu tarafından Türkiye Cumhuriyeti hükûmetine 949 yılında sunulan rapordan bazı parcaları sunuyoruz:**

**«Saat, gün veya hafta hesabile ücret verilerek çalıştırılan işçilere hafta tatili günü için de bir günlük hususî bir ücret verilmesi vazcibesinin işverenlere kanunla yükletilmesi lehinde olarak son zamanlarda bir çok Lâtin - Amerika ve Asya memleketlerinde bir hareket görülmüştür. Harpten evvel 1929 da Çinde ve 1936 da Meksikada, ve harbin nihayetinden beri de Brezilya, Şili, Kolonmbiya, Kostarika, Guvatamala, Peru, Venezüella, Hindistan, Iran ve Pâkistanda bu konuya dair mevzuat kabul olunmuştur. Anılan bu kanunlar hafta tatili günü için de işçiye ücret verilmesi hususunda umumiyetle bir evvelki hafta zarfında işe muntazaman devam olunmasını şart koşmaktadır. Hafta tatili günü içinde görülen işler için ekseriya yüzde 30, 35, 100, 135 nisbetinde fazla mesaî ücreti verilmektedir. Haftanın normal tatil gününde yapılan iş mukabilinde fazla mesaî zammı ile beraber veya bunsuz, tazminat mahiyetinde olarak bir günlük dinlenme verilebilir.**

**Türkiyede ücretlerin nisbeten düşük olması ve hakikî ücret hadlerinin de son yıllar zarfında hayli miktarda düşmesi karşısında, Türkiye hükûmetinin de, yukarıda adı geçen memleketlerde hâlen yürürlükte olanlara benzer bir mevzuat kabul etmek suretile, hafta tatili gününde ücret verilmesini sadece bir evvelki hafta zarfında işe muntazaman devam etmekle meşrut kılınmasının ve aynı zamanda mevzuatın, şümulünü saat, gün ve hafta esası üzerinden çalıştırılan işçilere inhisar ettirmesinin arzuya şâyan olup olmadığını ciddî surette tetkik etmesi teklif olunur.**

**Mevzuat bakımından genel tatil günü olarak devletçe tanınan günlerin sayısı bir hayli tehalüf etmektedir. Fransada 10, Hindistanda ve Uruğvayda 3 gün, Suriyede 3 ilâ 7 gün, Kostarika ve Meksikada 5 gün, Arjantin, Çin, Iran ve Irlandada 6 gün, Ekvatorda 7 gün, batı Avustralyada, Manitoba, Çaskaçesan, Macaristan, Guvatamala, Yeni Zelandada 8 gün, Belçika, Hondraz, Lüksenburg ve Panamada 10 gün, Çekoslovakyada 17 (geçici olarak 9) gündür.**

**Bazı hallerde resmî bir tatilin Pazar gününe rastlaması takdirinde işçilerin bunu takiben Pazartesi günü ücretli tatil yapmağa hakları olacağı hükmü mevcuttur.**

**Mahdut bazı hallerde işçilerin resmî bir tatil günü ücret alabilmeğe ehliyet kazanmaları için onların muayyen bir iş yerinde mesela bir hafta, üç ay, altı ay veya bir seneden daha az olmıyan muayyen bir müddet çalışmış olmaları lâzım gelmektedir. Daha sık görülen hallerde, mücbir sebep halleri müstesna olmak üzere işçilerin bir evvelki resmî tatil gününden beri veya resmî tatil gününden evvelki hafta veya on beş gün zarfında asgarî miktarda gün çalışmış olması lâzım gelmektedir. Bazı hallerde ise, işçi böyle bir tatilin ertesi günü vazifeye gelmiyecek olursa o tatil günü için ücret hakkını kaybeder.**

**Bir resmi tatil günü çalışma mecburiyetinde olan bir işçi mutad olarak yüzde 25 den 200 e kadar değişen bir fazla mesaî zammı alır. Bazı hallerde fazla mesaî zammı ile birlikte veya onsuz olarak başka bir günlük tatil yapmakta işçi muhayyer bırakılır.**

**Diğer memleketlerdeki son terakkiler hakkında yukarıda verilmiş olan bilgilerin ışığı altında olarak Türk hükûmetinin sanayi ve ticaret işçilerine ücretli genel tatil günleri temin için daha cömertçe hükümler vaz'etmenin vakti gelip gelmediğini ciddî surette tetkik etmesi teklif olunur.»**

---

## Bursa Tütün İşçileri Sendikasının Teşekkürü

Bursa (Özel) — İstanbul Milletvekili İhsan Altınel ile İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu üyesi Hüseyin Konikin burada tetkikler yapması ve Tütün İşçileri Sendikasını ziyareti memnunluk uyandırmıştır. Tütün İşçileri Sendikasını, başka İşkolundan olan bir işçinin ziyareti ve dertleri ile ilgilenmesi takdirle karşılanmıştır. İhsan Altınel ve Hüseyin Konike Bursa Tütün İşçileri Sendikası teşekkür etmektedir.

(M. P.)

---

## Değirmisaz ve Tunçbilek

(Baştarafı 1 inci sayfada)

**avini ile hey'et arasında yapılan konuşmalardan sonra çocuk primlerinin yeni malî yıldan itibaren on lira yerine, sekiz liradan ödenmesine ve elektrik mevzuunun da halline karar veriliyor ve kabul ediliyor. Bunun üzerine de 1952 yılı iş programına çocuk primlerinin sekiz liradan derci için ve elektrik meselesinin halledilmesi hususunda müdür muavini hey'et huzurunda G. L. I. Müessese Müdürüne emir veriyor. Sonra da hey'ete dönerek: «Arkadaşlar! Benim ismime şu derler. Ben verdiğim sözü tutarım, şimdi güle, güle gidin, göğsünüzü gere, gere işçi arkadaşlarımıza bu hususları müjdeleyin» diyor. Sayın Müdür muavininin bu arzusu daha heyet döner dönmez yerine getirildi. Fakat; çok acıdır ki, maalesef muavin beyin sözü ve vaadı yerine gelmedi.**

**Teessürle bildirelim ki, elektrik mevzuunun halledilemiyeceğini daha o zaman tahmin etmiştik. Fakat çocuk primlerinden herkesin güvenı vardı.**

**Şimdi ise hayretle öğrendiğimize göre, 1952 yılı iş programında çocuk primlerinin eskisi gibi 6 liradan ödenmesi kararlaştırılmıştır.**

**Bu aldatılma karşısında teessüre düştük ve sükutu hayale uğradık.**

(Y. Ç.)

---

# Dünyanın en az ücretini alan

(Baştarafı 1 inci sayfada)

**yükseltilmesi hakkındaki kanun tasarısı kabul edilmiştir. Bu kanunla ücrelter artık hayat pahalılığı ile beraber mütalea edilecek ve fiatların her yüzde on artışını müteakip ücretler bu seviyeye çıkarılacaktır.**

**Bir de memleketimize bakalım:**

**Hayat endeksine göre Aralık 951 de beş kişilik bir ailenin geçinmesi için ayda 404 lira 60 kuruş lâzımdı. Bu miktar o yılın hayat pahalılığı vasatîsinden 9 lira 80 kuruş fazla idi. Fiat zamları seri halinde devam ettiğine göre bugün ihtiyaç duyulan para miktarı bu 404 lira 60 kuruştan elbette ki fazla olacaktır. Fakat bu parayı alan işçiyi bulmak için Diyojen gibi elimizde fener fabrika fabrika dolaşmalıyız.**

**Geçen yılın Ocak ayının 8 inde Çalışma Bakanı tarafından tasdik edilerek yürürlüğe giren asgarî ücretlerin tesbitine müteallik yönetmelik o günden bugüne kadar yalnız Seyhan bölgesinde tatbik edilmiştir. Bir seneyi aşan bir zamandanberi yürürlükte olduğu halde geniş işçi kütlelerine hiç bir fayda sağlamıyan bu yönetmelik acaba işçileri oyalamak için mi yayınlanmıştı?**

**Asgarî ücret bu yönetmelikte şöyle tarif edilmişti:**

**«Aynı mahiyetteki işlerde, işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin normal gıda, mesken, giyim, sağlık, yakacak ve aydınlatma gibi zarurî ihtiyaçlarını karşılayabilecek kifayette olan bir ücrettir.»**

**Halbuki işverenlerin hiç biri böyle bir ücret ödemediği için hükûmetin harekete geçmesini beklemekten başka normal yol kalmamıştır.**

**Şehrimizde bütün iş kollarında 950 yılında yapılan bir tetkik göstermişti ki günde 40 kuruş, 58 kuruş, 70 kuruş, 90 kuruş ve 200 kuruş alan işçiler vardır. Günde iki liradan az ücret alanlar dokuma sanayiinde yüzde 4.46, trikotajda yüzde 9.29, gıda sanayiinde yüzde 10.51, basım evlerinde yüzde 6.53, bürolarda yüzde 10.89, tütün sanayiinde yüzde 1.77 dir.**

**Asgarî ücret resmi bir teklife göre; şehrimizde günde 320 kuruş olarak kabul edilirse bütün sanayide işçilerin yüzde 27.17 si bugünkü ücretlerinden daha fazla ücret alacaktır. Bu 320 kuruşun gayrisafi ücret olduğunu söylersek durumun vahameti kendiliğinden anlaşılır.**

**Hükûmet, işçi dâvasında samimî ve Çalışma Bakanlığı müsbet işler yapmak arzusunda ise her şeyden evvel asgarî ücret dâvasını sosyal adalet ölçülerine göre tayin etmekte gecikmemelidir.**

---

## işverenler sendikası

(Baştarafı 1. ci sayfada)

şartlarında değişiklik olduğunu tesbit etmeleri, zam talebi incelenirken işveren fabrikanın malî durumunun da tetkik edilmesi, zam isteyen işçilerin ücretlerinin mümasil fabrika işçileri ücretleri ile mukayesesi, yapılacak zamların umumî olmayıp işçilerin liyakatine göre ayarlanması, ücret ihtilâflarının önce işveren ve işçi sendikaları arasında görüşülmesi, anlaşmaya varılmazsa hakem kuruluna intikal ettirilmesi. teklif edilmektedir. Işverenler sendikasının bu yeni teklifi Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından, Tekstil Sendikasına bildirilmiştir. Tekstil işçi sendikasının önümüzdeki günlerde bu müracaate cevap vermesi beklenmektedir.

Işverenler Sendikasının, bu arada Atıf Ilmenin Işçi Sendikasını atalete düşürmek isteği ile bu teklifleri formüle ettiği anlaşılmaktadır. Alâkalı Işçi Sendikası ileri gelenlerinden aldığımız malûmata göre; ücretlere zam talebi tetkik edilirken esasen iki tarafın malî ve iktisadî durumu incelenmekte, uzlaşmaya çalışılmakta, bunda muvaffak olunamazsa ihtilâf Il Hakem Kuruluna intikal ettirilmektedir.

Işverenler sendikasının zamların işçilerin «liyakatine göre» verilmesi isteği ise fabrikalarda işverence tatmin edilmiş, yüzde yüz muti bir kaç ustabaşı ve işçi bulundurmak, diğerlerini bu işçiler vasıtasiyle sindirmek arzusunun kapalı ifadesidir.

---

# İş mahkemeleri kanununun tadili artık zarurettir

## Bakanlık, aksak tarafları beliren kanunu tadil yerine yeni iş mahkemeleri kuruyor

Ankara (Özel) — İş Mahkemelerinin çoğaltılması lüzumu belirmiştir. Adalet Bakanlığı Mersin, Tarsus, Konya Ereğlisi, Gaziantep, Kırıkkale ve Kayseri de İş Mahkemeleri tesisini kararlaştırmıştır.

Çalışma Bakanlığı, alâkalı teşkilâta gönderdiği yazıda İşçi ve İşveren temsilcileri seçiminin yapılmasını istemiştir.

Ancak İşçi Sendikaları muhitlerinde belirtildiğine göre yeni İş Mahkemeleri ihdasından önce İstanbuldaki İş Mahkemesinin tatbikinden alınan neticelere göre İş Mahkemeleri kanununun tâdili cihetine gidilmelidir. İstanbulda ikinci İş Mahkemeleri de kurulmuş, fakat bu mahkemeye ne işçi, ne de İşveren temsilcisi tayin edilmemiştir. Esasen işçiler İş Mahkemelerine seçilecek üyelerin Bakanlığın "tayin„i ile değil mümessil işçilerini (seçim) i ile belli olmasını istemekte, İşveren temsilcisi mahkemeye gitmese dahi, duruşmaların İşçi temsilcisinin huzuru ile yapılmasının sağlanmasını zarurî görmektedir

---

## İzmir'de Ucuz Ev İnşaası İçin Bir Kooperatif Kuruluyor

İzmir (Özel) — Şehrimizde ucuz ev inşası için bir kooperatif kurulacaktır. Kooperatife ne ad verileceği henüz tesbit edilememiştir. Maamafih Halk veya İşçi Kooperatifi adlarından birini alacaktır.

Kooperatif ilk olarak işçi evleri inşasına başlıyacaktır.

---

### CEZAEVI MUDURUNUN HASSASIYETINE TEŞEKKUR

Değirmisaz, (Ozel) — Yeni cezaevinde memurların mesaî saatlerinde işleri başında bulunmadığını bildirmiştik. O yazı müsbet tesirini göstermiştir. Cezaevi Müdürü takdire değer bir hassasiyet göstermiştir. Kendisine teşekkür ederiz.

(Y. Ç.)

---

## Türk sanatkârları

(Baştarafı 1 nci sayfada)

Halbuki son günlerde bazı gazetelerde gördüğümüze göre Büyük Millet Meclisine bir kanun tasarısı verilmiştir. Bu tasarıda 2077 sayılı Kanunun yerli san'atkârları himaye eden maddelerinin iptali istenmektedir. Böyle bir tasarı yapılmışsa o vakit durumumuz, bugünkünden fecî olacaktır. Bu bakımdan olağanüstü toplantımızda bu meseleler ön plânda yer aldı. Yeni kanun tasarısının kabul edilmemesi için bir mücadele kanpanyası açacak ve hükûmete, Meclise müracaat edeceğiz.»

**IŞÇI HAKKI — Beyoğlunda muhtelif yerlerde ecnebi müzisyenlerin elân çalışmakta oldukları bir hakikattir. Bu yabancıların Türk san'atkârlarının ekmeğini ellerinden aldıkları da meydandadır. Türk san'atkârlarınca yabancıların icrayı san'attan menedilmeleri istenirken san'atkârlarımızın aleyhine yeni bir tasarı hazırlanmış olabileceğine biz de ihtimal vermek istemiyoruz, eğer hakikaten böyle bir hazırlık varsa büyük bir hataya düşülmüş demektir ve derhal tashihi lâzımdır. San'atkârlarımız Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan mı olacaklardır? Böyle acaip bir tasarı yapılmışsa sür'atle geri alınmalıdır. Türkoğlu Türk san'atkârlar işsiz, aç dururken kendi vatanımızda yabancılara iş bulmak, onları ferih fahur yaşatmak aklın, mantığın alamıyacağı bir harekettir. Şiddetle dikkati çekeriz.**

---

# Kibrit Fabrikasında

## Yönetim Kurulu Hakkında Bir İddia ve Bir İstifa

Kibrit Fabrikası ustalarından Kemal Kamacıoğlu, Kibrit ve Ağaç Sanayii İşçileri Sendikasından istifa etmiştir. Kemal Kamacıoğlu gazetemize gönderdiği bir mektupta Yönetim Kurulu seçimini meşru saymadığını bildirmekte ve yeni seçim için imza topladığını kaydetmektedir. Bu mektupta iddia edildigine göre sendika, ışçilere baskı yaparak imzalarını geri aldırmıştır.

**İŞÇİ HAKKI — Biz, işçi arkadaşımıza sendikadan istifa etmesinin doğru olmadığını hatırlatır ve Sendika Başkanı arkadaşımızdan hâdise hakkında aydınlatıcı malûmat vermesini ve işçiler arasındaki muhtemel bir ikiliği anlayışla önlemesinin faydalı olacağı kanaatinde olduğumuzu hatırlatırız.**

---

## Basın Teknisyenleri

(Baştarafı 1 nci Sayfada)

Yönetim Kurulundan istifa edeceğini ve Birlik Yönetim Kurulunda kalacağını bildirmiş, Sendikasının Yönetim Kurulunun da mahkemeye verilmesini istemişti. Basın Teknisiyenleri Sendikası da Şeref Hiveli haysiyet divanına vermişti. Haysiyet divanında ifade veren Hivel, ağlamış ve kendisinin sendikasına bağlı kalacağını bildirmiş, eğer haysiyet divanı, kendisinin sendikadan ihracına karar verirse intihar edeceğini söylemiştir.

Bütün bu olayların kongrede bahis mevzuu olacağı, hattâ yeni meselelerin ortaya atılacağı sanılmaktadır. Bugünkü kongreye büyük önem verilmektedir.

---

### KONGRE ILANI

**Sendikamızın yıllık kongresi 3. 3. 952 günü saat 11 de Eminönü Halkevinde yapılacaktır.**

**Gündem :**

**1 — Çalışma ve hesap raporlarının okunması, 2 — Denetim Kurulu raporu, 3 — Dilekler, 4 — Seçimler.**

**Istanbul Ayakkabı Işçileri Sendikası**

—Geçen sayıdan devam—

"Bak hele, dedi, hani hepimizin de nedir, bi ekmek derdi.. Ben çalışacağım, o yatacak. Ölüm Allahın emri. heye amma.. Biz de, nedir, ha dedik iyi kötü çalışsak da bi kaç kuruşun sahabı olak.. Olamadıktan kelli, ne dimeye gurbet bekliyok? Öyle değil mi amma?,,

"Doğru.. dedi Ali, hepimiciğmizinki de, söz temsili bi ekmek.. Kolayını buldu herif. yat ha yat...,,

USTABAŞININ FENDİ

Fabrikaya yaklaşmışlardı. Yusuf Aliyi kolundan çekti:

Sana bi şey daha deyim mi? Ben bu ırgatbaşıya da para mura virmiyecem kardaş.. Ne diyon?,,

"Vermiyek vermiyek..,,

"Yarın gene para alacayık. bana bırak! Yolu yoluynan.. Hemşerim!zin pâlikesi değil mi? Yanına varır ağnadırım, derim böyle böyle.. Bızi gözü belleyor.. Belleyor ki biz koyden gelmeylen.. Eânyi..,,

Ertesi gün Çırçır kâtibi paralarını Çırçır dairesinde, mavi zarflar içinde dağıttı. Lâkin ırgatbaşı peşlerinden bir türlü ayrılmıyordu. Bir ara Yusufa:

Ben, dedi, gidiyorum abdeshanelerin orya, gelin arkamdan!,,

Pehlivan Ali:

"Ne diyor?,, diye sordu.

"Ben su dökmâna gediyom, gelin ardımdan diyor..,,

Bir müddet bakıştılar.

Ali:

"Nöreciyk? dedi.

"Vallaha nebliym.. Gitsek bi dürlü, gitmesek..,,

"Gitmesek işden mi kovar?,,

"Kovar kovar..,,

"Gidek de meramını belliyek bakak nölacağsa..,,

"Heye, dedi Yusuf, gidek..,,

Gittiler. Irgatbaşı cigara içiyordu. Onları görünce:

«Ulan, dedi, sabahberi peşimde dolanıyorsunuz be.. Ne noksanıymış, verin zarflarınızı bayim.»

Zarfları ellerinden çekti aldı. Paraları avucuna boşalttı. Ölçtü, biçti, saydı.. Bu arada iki yanını da kolluyordu. Kaşla göz arasında beşer lira cebine indirdikten sonra, para zarflarını iade ederken:

«Alın haydı.. dedi, noksan filân değil.»

Geçen sefer baska türlü yapmıştı: Yiğenini göndermiş, beşer lira borç istetmişti.

Çırçırların orya gelince Yusuf:

«Beri bak hele.. dedi, gel ardımdan!»

Önden yürüdü. Hemşerisinin yanına çıkacaktı. Fabrika sahibinin oda kapısı önüne geldiler. Kapıda ufak tefek, kız yüzlü. saçları ışıl ışıl bir delikanlı, sandalyesinde bacak bacak üstüne atmış, kibrit çöpüyle tarağının aralarını temizliyordu. Onları görünce fırladı:

«Ne o be? Nerye?»

Ali geriledi. Yusuf:

«Mâzürâtımız var ağamıza! dedi, ağa hemşerimiz olur, bizim köylümüz değil a, bizim sencakdan.»

Kapıya yürüdü. Kapıcı derhal önüne geçip göğüsledi:

«Dur lan, ayı! Dingonun ahırı mı bura? Ne istiyorsunuz?»

*Büyük Hikâye*

# Bereketli Topraklar Üzerinde Yaşıyoruz

**Tefrika No. 7** **Yazan: Rüştü CEYHAN**

«Irgatbaşı paramızı kesdi. Giden havta da kesdiydi, ondan evveli havta da...»

Odacının kafasında şimşek çaktı.

«Paranızı mı kesti? Kim? Durmuş mu? Kaçar paranızı?»

«Beş benim, beş bunun..»

«Hani para zarflarınız, verin bakiym.»

Zarfları aldı. Gündeliklerini sordu. Çabucak hesapladı, sahiden, beşer lira eksikti..

Vay kerhaneci vay.. diye söylendi, peki, siz gidin şimdi, yarın bu vakit gelin, beni bulun.. Burda usul böyle.. İşçilerin ağayla konuşması yasak. Şikâyeti olan evvelâ bana gelir, derdi şikâyeti neyse söyler, ben not ederim, gider ağaya bildiririm.. Adınız ne sizin bakiym?

Arka cebinden küçük bir not defterini çıkardı:

«Ha! Ne senin adın?»

«Benim mi? benim adım Yusuf.. Köseoğullarından Yusuf.. Eyi bi yaz ki.»

«Senin?»

Gene Yusuf cevapladı:

«Bunun mu? Bununki Ali!»

Odacı ciddiyetle not etti.

«Haydi, dedi, gidin şimdi.»

Yusuf:

«Eh, dedi, gidek şindi. Sen ağamıza bi gözel ağnat gayri.. Sonin köylün değil a, senin sencaktan olurlarmış, senin tomafiliyin uğruna çıkmış di, o bilir beni.. İki ellerinden öper, mahsus silâm iderim..»

«Peki peki, gidin şimdi, anladık.»

«Gidek ağa olur.. Beş benim, beş bunun.. Giden havtadan da almış, ondan uğrun havtadan da almış, di. Bi gözel ağnat gayri, bilmez değilsin a.»

«Lan gidin dedik!»

«Gidiyok ağa gidiyok.. Dimek yarın bu vakıt?»

«Lan bas şurdan Allahsız oğlu Allahsız!»

Yolda Yusuf:

«Adam dediğin. dedi. delinmedik kabağa girmeli! Sen sen ol hımbıl durma.. Neden dirsen, depene çöker elin adamı!»

Pehlivan Ali:

«Yarın paralarımızı geri alır mıyık ola?» dedi.

KAPICI IRGATBAŞINDAN RÜŞVET ALIYOR

Az sonra, Irgatbaşı Çırçırlardan indi, paydos edecekti. Geçerken, ağanın odacısı seslendi:

Lan Durmuş, Gel burya!»

Irgatbaşı:

«Ne var?» diye durdu.

«Gel burya, bokluğun çıktı.

«Ne bokluğu?»

»Gel burya gel.»

Irgatbaşı sokuldu.

«Ne bokluğuymuş?»

«Demek amelelerı biçimine getiriyorsun?»

«Ne ameleleri?»

«Ne ameleleri mi? Bize de mi lolo lan?»

«Bırak gevezeliği be Niyazi, eve gidecem, uykusuzluktan geberiyorum...»

«Ağayı gör de sonra..»

Irğatbaşı telâşlandı:

«Ağayı mı? Nolacak?»

«Hakkında şikâyet var!»

«Ne gibi?»

«Bilmem ne gibi olduğunu. Gidersen öğrenirsin.»

«Bırak şakayı be Niyazi.. Sahi ne var?»

«Oğlum demin iki amele geldi, Çırçır amelesi.. Ağaya çıktılar, dediler böyle böyle, Irgatbaşı bizden beşer lira aldı dediler.. Geçen hafta da almışsın, evvelki hafta da..»

Irgatbaşı sarardı:

«Yalan, sülerler yalan, almadım ben kimseden para.»

«Numarayı bırak, karışmam ha!»

Irgatbaşıyı kolundan çekti.

«Bırak, dedi Irgatbaşı, bırak kolumu..»

«Gir ağanın yanına oğlum, aga çagırıyor. Haydi!»

«Bırak be Niyazi, bul şunun bir kolayını be yahu.»

«Kolayını bulurum amma, niye yalan söylüyorsun?»

«Bırak be Niyazi.. Çağardı mı sahiden?»

«İşin doğrusu şu oğlum, iki amele geldi, dediler böyle böyle.. Not ettim isimlerini, işte. Birinin adı Yusuf, ötekinin Ali.. İlle ağayı göreceğiz dediler, zorladılar, atlattım.»

«Sonra? Görmediler mi agayı? Haberi yok mu ağanın?»

«Görmediler, yok. Yok amma.»

«Eee?»

«Benim zarıma bakmazsan..»

«Biri kısa kalın, öteki ince uzun muydu?»

«Heye..»

«Vay namussuzlar. Demek isterlerdi girsinler?»

«Sen boş ver. Bizim zarımıza bak sen.. Yoksa..»

«Yarın gene mi gelecekler dedin?»

«Gelecekler ya.»

«Koğ gitsin dümbükleri e mi?»

«Orası kolay, sen orasını bana bırak.. Yalnız.. Çakıyorsun ya? Bizim işler peşin olmalı.» Peşin kırmızı meşin;

Irgatbaşı cebinden bir iki buçukluk çıkardı.

«Yeter mi?»

«Ne bu? İki buçuk mu? Boş ver lan.. Bu benim dişimin kovuğuna bile yetmez.. Bu iki buçuk rakı parası.. Ya kerhane?»

Irgatbaşı bir iki buçukluk daha çıkardı.

«Ha bereket! diye kapan odacı, parayı yüzüne gözüne sürdü, bu gece kelleyi bi güzel çirişlerim, bir de aşağı mahalle yaptım mı Durmuş ağamın şerefine.. Şerefin var olsun kardaş!»

Irgatbaşı sinirli sinirli uzaklaştı.

YENİ BİR İŞE KISMETLERİ AÇILDI.

Yusufla Pehlivan Ali odaya geldikleri zaman. beyaz kolonyal şapkalı bir taşeron, odadaki bekârları başına toplamış, isim yazıyordu. Yusufla Pehlivan Ali içeriye girince, Köse Topal:

«Aha evendi, dedi, iki uşak daha geldi..»

Taşeron Laz'dı. Belediyenin bir inşaatını yapan bir müteahhidin adamı. Yusuf'la Aliyi gözden geçirdi:

«Yazayum mi? dedi, var inşaatı belediyenin.. Uçer buçuk sağlam vereceğuz.. Yazayum mi?»

Yusuf'la Ali bakıştılar. Taşeron sordu:

«Siz nerelisiniz?»

Yusuf;

«Biz mi? dedi, biz Cılbak'dan oluruk..

«Evli misunuz, bekâr mı?»

«Ben mi? Ben evliyim..»

«Ya sen?»

«Bu mu? Bunun adı Ali.. Bu ergen.. Ergen dedimse hanı sözlü..

Taşeron, Pehlivan Ali'ye:

«Sen pehlivan misun?»

Gene Yusuf cevapladı:

«Bu mu? Bu Ali mi? Heye. Zorlu guleş dutar.»

«Sormadım sa! Yok mu senun tilun?»

Ali:

«Var. dedi, guleşirim azbuçuk, heye.»

«Ergen misun?»

Ali başını salladı. Yusuf:

«Ergen deel, dedi, sözlü.»

Taşeron sinirlendi. Ali'ye:

«Gelirsen sa varrim dort jira ne!!»

Yusuf;

«Bensiz getmez!» dedi.

«Pitişuk mi göbeğin onunla?»

«Değil emme..»

Pehlivan Ali:

«Düşünek ağa, dedi, düşünek de.»

«Düşünün, istersenuz..»

«Olur evendi olur, dedi Yusuf, düşünek de bız sana habar ederik!»

Taşeron ısim yazmasına devam etti.

Karınlarını doyurdular, cıgaralarını kıvrattılar, yanüstü uzanıp, bu yeni işi müzakereye koyuldular. Yarın bu vakit ağalarına çıkacaklar, Irgatbaşı'yı şekvâ edecekler, üç haftadanberi aldığı paraları koparacaklar, eğer ağa iyi birer iş verir de hemşerilik hatırı sayarsa, kalacaklar, yok umursamaz, kulak ardına atarsa, fabrikayı bırakacaklardı.

Yanıbaşlarında yatan Köse Hasan'da tek hareket yoktu.

Yusuf usulcacık yorganın ucunu kaldırdı.

«Ölüp mölmesin ...» fısıldadı.

Uyuyordu. Elini alnına ...du, yanıyordu. Ali:

«Ört ört.» dedi, uyanır ...nır de.»

Bu sırada yanlarına K... Topal sokuldu:

«Adamınız, dedi, emme ...hal be. Benden vabal gitti. P...ra vir, çay kaynadiym, Gı...pin aliym yut dedim istemez» dedi.

Pehlivan Ali:

Parası yok ellâham, dedi, kaç kuruş gider çaya neye?

«On iki buçuk Gıripin, yirmi beş de çay şeker, etti otuz yedi buçuk.»

Pehlivan Ali cebinden kırk kuruş çıkarıp Köse Topal'a verdi.

«Yarın kaynadıver hayına.»

Köse Topal parayı aldı, uzaklaştı.

Yusuf:

«Sen de dedi, akıl. Allahın acımadığına..»

Ertesi gün Köse Topal, Köse Hasan,ın yanına sokuldu. Yorganını kaldırdı. Beriki ... yanıktı. Uzamış yüzü, çökmüş gözleriyle yorganın altına bakıyordu. Köse Topal elini Hasan'ın alnına koydu:

«Ataşın da heç eksilmiyor biré herif. Gıripin bire bir emme. Bi de çay kaynatsak, eh. Heç mi paran yok len?»

Hasan, «Yok» gibilerden başını salladı.

«Elli kuruştan vazgeçtik. yirmi beşin de mi yok?»

«Yok vallaha.»

(Devamı var)

YENİ NEŞRİYAT:

## Garip Kişi

Çok kıymetli genç şairlerimizden Mehmet Alı Barış, hiç bir yerde neşredilmemiş şiirlerini GARİP KİŞİ adı ile kitap halinde bir araya toplayarak neşretmiştir. (Karınca) matbaasınde basılan kitaba bir de önsöz eklenmiştir. Dört renkli, karton ciltli kitabın fiatı 50 knruştur. Hararetle tavsiye ederiz.




**İŞÇİ HAKKI**

Haftalık Siyasî Müstakil Gazete

Gönderilen yazılar geri verilmez.

Yıllık abonesi 520 kuruş

Altı aylık 260 »

İlân tarifesi

| | |
|---|---|
| Başlık | 20.00 lira |
| Resmî ilanların bir santimi: | 2.00 » |
| Kongre ilânları | 7.50 » |

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Dizgi: Son Telgraf Matbaası

Baskı: İpek Matbaası